

BTL

Advies

**Flora- en faunaonderzoek
Aanvullend onderzoek
Hoofdweg, Herpt
Gemeente Heusden**

**F L O R A - E N
F A U N A O N D E R Z O E K**

**A A N V U L L E N D O N D E R Z O E K
H O O F D W E G , H E R P T**

G E M E E N T E H E U S D E N

COLOFON

Oisterwijk, 19 augustus 2011

Opgesteld door **BTL Advies BV.**
Parklaan 1
5061 JV Oisterwijk
Postbus 385
5060 AJ OISTERWIJK
t 013 52 99 555
f 013 52 99 550
e advies@btl.nl

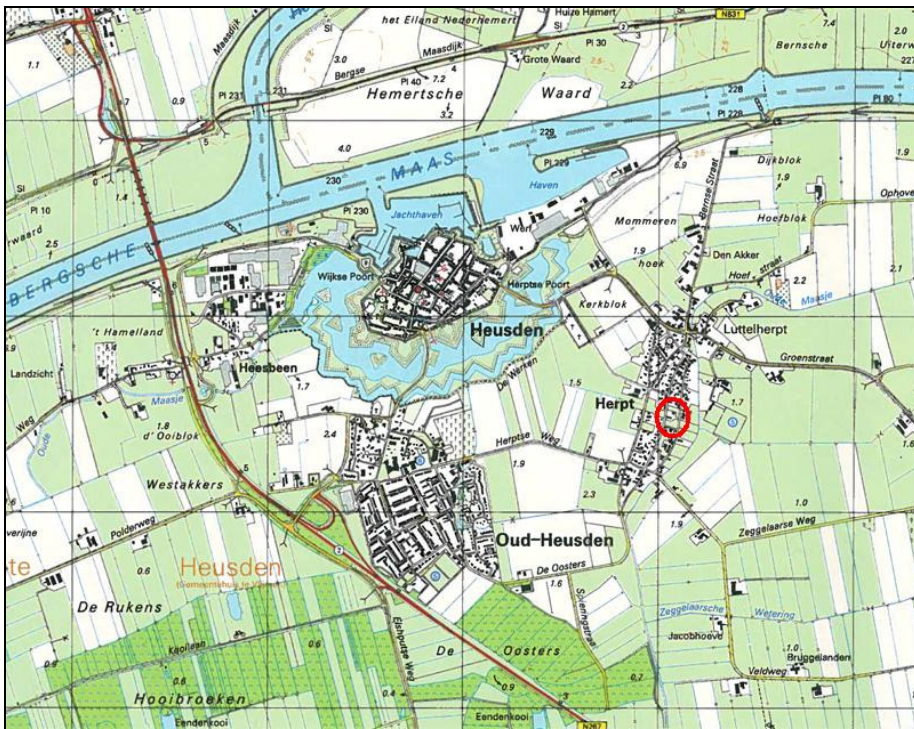
Opdrachtgever Gemeente Heusden

Projectnummer 220249

Status definitief

INHOUD

1 INLEIDING	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Plangebied en toekomstige situatie	7
1.4 Beschermingskader	8
2 WERKWIJZE	11
2.1 Bron- en literatuuronderzoek	11
2.2 Biotooptoets	12
2.3 Aanvullend onderzoek	12
3 MOGELIJK VOORKOMENDE BESCHERMDE FLORA EN FAUNA	13
3.1 Ecologische structuren	13
3.2 Beschermde soorten	13
3.3 Conflicten met de Flora- en faunawet (schade aan beschermde soorten)	17
4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	21
LITERATUUR	23

Ligging plangebied (rood omcirkeld).

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De gemeente Heusden is voornemens om nieuwbouw met bijbehorende infrastructuur te realiseren ter plaatse van het perceel G 1302, tussen Hoofdstraat 15 en 17 te Herpt. Omdat bij de realisatie van de toekomstige plannen werkzaamheden uitgevoerd gaan worden waarbij beschermde flora- en fauna mogelijk hinder of schade ondervinden, is in september 2010 een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd. Uit de resultaten van het uitgevoerde flora- en faunaonderzoek is voortgekomen dat het plangebied mogelijk geschikt is voor zolderbewonende vleermuissoorten en gebouwbewonende vogelsoorten, waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Naar aanleiding van deze resultaten heeft de gemeente Heusden aan BTL Advies opdracht verleent om aanvullend onderzoek uit te voeren naar deze soortgroepen. Deze rapportage beschrijft zowel de resultaten van het flora- en faunaonderzoek als van het aanvullend onderzoek.

1.2 PLANGEBIED EN TOEKOMSTIGE SITUATIE

Het plangebied betreft een perceel, gelegen tussen de Hoofdstraat en de Burgemeester Buijsstraat (zie ook de kaarten op pagina 6 en 8). Het perceel betreft een grasland dat wordt gebruikt als paardenwei (met twee paarden). In het midden bevindt zich een grote schuur. Het is de bedoeling om op het betreffende perceel elf starters- en/of seniorenwoningen te realiseren. Hierbij zal de bestaande schuur worden vervangen of gesloopt. Meer informatie over het plangebied is te vinden in paragraaf 3.1: ecologische structuren.

Ligging plangebied (rood omcirkeld).

1.4 BESCHERMINGSKADER

De bescherming van soorten en hun leefgebieden is geregeld in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en op nationaal niveau verankerd in de Flora- en faunawet en de vernieuwde Natuurbeschermingswet van 1998.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998, die op 1 oktober 2005 in werking is getreden, richt zich op de bescherming van daartoe aangewezen gebieden, het beheer en het voorkomen van bepaalde schadelijke handelingen. In deze gebieden, bestaande uit Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Beschermde Natuurmonumenten, staat instandhouding van soorten en systemen voorop.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder van de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. Er zijn 77 gebieden aangewezen als speciale beschermingszone. Deze gebieden maken onderdeel uit van Natura 2000, het Europese initiatief van een duurzaam ecologisch netwerk van natuurgebieden in Europa. De richtlijn stelt nadere regels voor de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten.

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats en habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van de Habitatrichtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II van de Habitatrichtlijn vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen. Op dit moment staan in totaal 141 gebieden op de nominatie voor aanwijzing als Habitatrichtlijngebied.

Flora- en faunawet

De soortenbeschermingsaspecten uit de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn geïmplementeerd in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet (Stb. 1998,402) richt zich op de bescherming van planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden. Uitgangspunt is het nee, tenzij beginsel.

Alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen, plantensoorten en andere diersoorten zijn bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) (Stb. 2000,523) beschermd.

In februari 2005 is de nieuwe AMvB in het Staatsblad gepubliceerd en daarmee in werking getreden. Hierin zijn onder andere een aantal algemene soorten opgenomen, die onder bepaalde voorwaarden, een vrijstelling hebben gekregen voor artikelen 8 tot en met 12. Vanaf dat moment wordt gewerkt met drie beschermingscategorieën:

- **algemene beschermde soorten:** voor de meeste activiteiten (bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen) zijn deze vrijgesteld van een ontheffingsaanvraag. Voor andere activiteiten is wel een ontheffing nodig; deze wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zg. lichte toets).

- **overige beschermde soorten:** Voor de meeste activiteiten (bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen) zijn deze soorten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een goedgekeurde gedragscode. Voor andere activiteiten is wel een ontheffing nodig; deze wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zg. lichte toets). Geen gedragscode betekent geen vrijstelling voor deze categorie.
- **streng beschermde soorten:** Dit zijn alle soorten van de Europese Habitatrichtlijn (bijlage IV) van de Europese Vogelrichtlijn (bijlage 1) en de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen inheemse dier- en plantsoorten. Negatieve effecten op streng beschermde soorten moeten door middel van compensatie teniet worden gedaan. Voor uitvoering van werkzaamheden die strijdig zijn met de Flora- en faunawet kan ontheffing worden aangevraagd (artikel 75, lid 5 & lid 6, sub C en artikel 2, derde lid van het Besluit vrijstelling beschermde plant- en diersoorten).

Vogels

De bescherming van vogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn jaarrond beschermd. Dit geldt voor een relatief klein aantal soorten. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat voor deze soorten geldt dat deze het nest eenmalig gebruiken, vallen dergelijke nesten alleen tijdens het gebruik van vogels onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig, mits het nest is verlaten.

Voor het verstoren van broedende vogels kan geen ontheffing worden verkregen.

Werkzaamheden mogen alleen worden uitgevoerd, wanneer geen in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn. Rond in gebruik zijnde nesten geldt een rustzone waarbinnen geen werkzaamheden mogen worden uitgevoerd totdat de vogels hun nest vanzelf weer hebben verlaten, dat wil zeggen nadat het broedsel is afgerond of de jongen zijn groot gebracht.

De lijst met jaarrond beschermde soorten is in augustus 2009 aangepast. Op de volgende categorieën van de vaste nesten gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaarlijks gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn om zelf een nest te bouwen.
5. Vogels die in deze categorie vallen zijn niet jaarrond beschermd, tenzij zwaarwegende feiten en ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Het gaat hier weliswaar om nesten van vogels die regelmatig terugkeren naar de plaats waar deze soorten het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats is verdwenen, zich elders te vestigen.

Rode Lijst soorten

Voor de soortengroepen planten, vogels, amfibieën en reptielen, zoogdieren, zoetwatervissen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen, korstmossen en paddenstoelen zijn lijsten vastgesteld met daarop vermeld de met uitsterven bedreigde en kwetsbare soorten, de zogenaamde Rode Lijsten. Deze zijn per soortgroep gepubliceerd in de Staatscourant.

Echter, op dit moment heeft plaatsing op de Rode Lijst geen juridische beschermde status. Voor Rode Lijstsoorten geldt zodoende geen ontheffingsplicht, tenzij de Flora- en faunawet op de soort van toepassing is en zodoende de bescherming van de Flora- en faunawet geldt. In de uit te voeren werkzaamheden wordt met de algemeen geldende zorgplicht voor planten- en dieren -voor zover dat mag worden verwacht- rekening gehouden. Op iedere burger rust de zorgplicht om binnen vermogen deze soorten te beschermen en te behouden.

2 WERKWIJZE

Dit flora- en faunaonderzoek bestaat uit:

- bron- en literatuuronderzoek (2.1)
- biotooptoets (2.2)
- aanvullend onderzoek (2.3)

2.1 BRON- EN LITERATUURONDERZOEK

Het bron- en literatuuronderzoek omvat een literatuur- en kaartstudie naar de actuele waarden en betekenis van het plangebied. Hierbij zijn zowel de eigen waarden van het plangebied als ook de waarden van het plangebied voor de bredere omgeving beschouwd. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van flora en fauna-atlassen (verspreiding op basis van 5 bij 5 kilometerhokken) en ingevoerde waarnemingen op internetsites. Op basis van een topografische studie en de biotooptoets wordt bekeken in welke mate het plangebied eventueel van belang is voor beschermde soorten. Alle beschermde soorten, die mogelijk in het plangebied kunnen voorkomen, zijn in tabellen per soortgroep opgenomen (zie hoofdstuk 3). Een uitzondering hierop vormen de broedvogels. Hiervan zijn alleen de jaarrond beschermde soorten opgenomen plus de vogelsoorten waarvoor extra inventarisatie gewenst is (categorie 5 van de vaste nesten), waaronder kolonievogels en spechten. Tevens zijn ook de vogels opgenomen die tijdens de biotooptoets zijn waargenomen.

Om te komen tot een goed inzicht in het mogelijk voorkomen van soorten zijn voor het onderzoek de volgende informatiebronnen geraadpleegd:

Flora- en fauna-atlassen

- Atlas van de Nederlandse broedvogels (2002);
- Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1997);
- Atlas van de Nederlandse zoogdieren (1992);
- De wespen en mieren van Nederland (2004);
- De amfibieën en reptielen van Nederland (2009);
- Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen (2008).

Jaarverslagen

- Waarnemingsverslag 2007 dagvlinders (De vlinderstichting, 2007).

Internet

- www.waarneming.nl
- www.zoogdieratlas.nl

2.2 BIOTOOPTOETS

Tijdens de biotooptoets, uitgevoerd op 22 september 2010, zijn de uitkomsten van het bron- en literatuuronderzoek in het veld gecontroleerd en getoetst. Het doel van de biotooptoets is om een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Beschermden en/of bijzondere soorten die tijdens de biotooptoets zijn aangetroffen zijn geregistreerd. Op het moment dat de biotooptoets is uitgevoerd zijn niet alle soorten zichtbaar actief. Diersoorten kunnen bijvoorbeeld alleen nachttief zijn of in een bepaalde periode van het jaar afwezig zijn. Daarom zijn de eisen die soorten en soortengroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratieroutes, vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Voor planten geldt voor de meeste soorten dat deze alleen gedurende de bloeiperiode waarneembaar zijn. Om deze reden wordt voor planten voornamelijk gelet op de vegetatiestructuur en abiotische omstandigheden van de standplaats. Op die manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die mogelijk in het plangebied voorkomen, maar niet tijdens de biotooptoets zijn waargenomen. Gedurende de biotooptoets is de lijst welke tijdens het bron- en literatuuronderzoek is opgesteld, gecontroleerd en bijgewerkt.

2.3 AANVULLEND ONDERZOEK

De aanvullende veldbezoeken zijn uit gevoerd in de nachten van 26 op 27 april, 23 op 24 april en 27 op 28 juni 2011. De veldbezoeken zijn allen uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden (heldere avond met weinig tot geen wind en neerslag). Tijdens het aanvullend onderzoek is gewerkt volgens het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol (opgesteld door Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureau's, 2010). Gedurende de nachtbezoeken zijn vleermuizen met behulp van een bat-detector opgespoord. Van lastig te determineren soorten is gebruik gemaakt van een time-expansion detector/recorder om geluidsopnamen te maken. De geluidsopnamen zijn vervolgens geanalyseerd door bestudering van sonogrammen, waardoor determinatie van deze soorten als nog sluitend is gemaakt. Op deze manier zijn in het plangebied de vaste rust- en verblijfplaatsen en van belang zijnde foerageergebieden en migratieroutes in kaart gebracht. Aan de hand van de resultaten van het aanvullend onderzoek is beoordeeld in hoeverre vleermuizen hinder en/of schade ondervinden van de geplande ingreep.

De aanwezigheid van gebouwbroedende vogelsoorten (huismus, gierzwaluw, kerkuil en steenuil) werd eveneens gedurende het vleermuisonderzoek onderzocht.

3 MOGELIJK VOORKOMENDE BESCHERMDE FLORA EN FAUNA

3.1 ECOLOGISCHE STRUCTUREN

Het plangebied bevindt zich in het centrum van het dorpje Herpt en bestaat uit een paardenwei die wordt begraasd door twee paarden. De samenstelling van de vegetatie bestaat onder andere uit straatgras, scherpe boterbloem, ridderzuring, smalle weegbree, grote weegbree, hondsdrif, paardenbloem spec. en fluitenkruid. In het midden van het plangebied is een grote opstal aanwezig, bestaande uit een schuur. Naast deze schuur bevinden zich enkele fruitbomen. Aan de westzijde wordt het plangebied begrenst door een lage meidoornhaag, aan de noordzijde door struweelbeplanting van onder andere vlier en aan de zuidzijde door een rij knotwilgen. Aan de oostzijde ontbreekt beplanting. Vanwege de paarden is het gehele plangebied afgezet met schrikdraad.

Schuur

Fruitbomen

Herpt zelf is een klein en landelijk dorp. Het plangebied staat dan ook in verbinding met de agrarische omgeving van het bebouwde gebied, zie ook de afbeelding in hoofdstuk 1.2.

3.2 BESCHERMDE SOORTEN

De combinatie van het bron- en literatuuronderzoek en de biotooptoets leidt tot de volgende tabellen van de soortgroepen grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vogels en amfibieën. Uit de soortengroepen vissen, reptielen, slakken, kreeftachtigen, tweekleppigen en vaatplanten zijn geen beschermde exemplaren aangetroffen of te verwachten, omdat de verspreiding van deze soorten zich niet in het plangebied en de directe omgeving bevindt en/of omdat in het plangebied en directe omgeving geen geschikt biotoop aanwezig is.

In de tabellen is per soortgroep voor iedere soort aangegeven of de soort bescherming geniet en waarop deze gebaseerd is. Bescherming op basis van de Flora- en faunawet staat in de kolom flora en fauna. Hierbij is tevens aangegeven of de soort is aangemerkt als algemeen, overig of streng beschermde soort. Vermelding op de Rode Lijst is weergegeven in de kolom rode lijst. Bescherming op basis van de Habitat- of Vogelrichtlijn is weergegeven in de kolom habitat of vogel. In de tabel van de vogels is tevens een kolom opgenomen waarin de categorie staat vermeld van de vaste nesten.

De waarnemingen van soorten die zijn opgenomen in de tabellen hebben veelal betrekking op de gehele kilometerhokken waarin het plangebied zich bevindt. Dit betekent dat het plangebied niet altijd onderdeel vormt van het leefgebied van de in de tabel opgenomen soorten. Indien dit het geval is voor overig of streng beschermde soorten, wordt in de onderstaande tekst toegelicht waarom het al dan niet aannemelijk is dat de betreffende soorten in het plangebied voorkomen en daarom geen schade ondervinden van de geplande ontwikkeling.

grondgebonden zoogdieren

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	HABITAT	BRON	OPMERKING
aardmuis	algemeen			2	
bosmuis	algemeen			2	
bunzing	algemeen			2	
dwergspitsmuis	algemeen			2	
egel	algemeen			2,3	
gewone bosspitsmuis	algemeen			4	Braakbal kerkuil.
haas	algemeen			2	
hermelijn	algemeen	x		2	
huisspitsmuis	algemeen			2	
konijn	algemeen			2	
mol	algemeen			2	
ree	algemeen			2	
rosse woelmuis	algemeen			2	
veldmuis	algemeen			2,4	Braakbal kerkuil.
waterspitsmuis	streng	x		2	
wezel	algemeen	x		2	
woelrat	algemeen			2	

- 1 Biotooptoets 22 september 2010
 2 Atlas van de Nederlandse zoogdieren, 1992
 3 www.zoogdieratlas.nl
 4 Aanvullend onderzoek april en juni 2011

Het overgrote deel van de in de literatuur gemelde grondgebonden zoogdieren betreft algemeen beschermde soorten. Gedurende de biotooptoets zijn geen zoogdiersoorten waargenomen. In één van de braakballen in de kerkuil zijn overblijfselen gevonden van de veldmuis en de gewone bosspitsmuis. De paardenwei en de aangrenzende struweelbeplantingen vormen waarschijnlijk het leefgebied van muizen.

Naast de algemeen beschermde zoogdiersoorten wordt melding gemaakt van de waterspitsmuis. Zoals de naam al suggereert is de waterspitsmuis een typische soort van wateren met een goed ontwikkelde oeverbeplanting. Dit biotoop ontbreekt in het plangebied, vanwege het ontbreken van oppervlaktewater.

vleermuizen

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	HABITAT	BRON	TYPE BEWONING
gewone dwergvleermuis	streng		IV	2,4	gebouwen
gewone grootoorvleermuis	streng		IV	3,4	gebouwen / bomen
laatvlieger	streng	x	IV	2,4	gebouwen
rosse vleermuis	streng	x	IV	2,4	bomen
ruige dwergvleermuis	streng		IV	2	gebouwen / bomen
watervleermuis	streng		IV	2	bomen
meervleermuis	streng		II, IV	2	gebouwen

- 1 Biotooptoets 22 september 2010
 2 Atlas van de Nederlandse vleermuizen, 1997
 3 www.zoogdieratlas.nl
 4 Aanvullend onderzoek april en juni 2011

In de literatuur worden voor het plangebied en omgeving een zestal vleermuissoorten gemeld. Afhankelijk van de soort maken vleermuizen gebruik van openingen in oudere gebouwen en bomen als vaste rust- en verblijfplaatsen (zie de tabel). Vanwege diverse openingen is de schuur in het plangebied toegankelijk voor vleermuizen. Het zoldergedeelte bestaat uit een constructie van balken, met daarboven dakpannen. Soorten als laatvlieger en gewone grootoorvleermuis maken gebruik van dergelijke zolders als (kraam- en/of zomer)verblijfplaats.

Gedurende het aanvullend onderzoek zijn diverse soorten vleermuizen waargenomen, waaronder de laatvlieger en de gewone grootoorvleermuis (beide zolderbewonende soorten). Het betrof echter alleen langs vliegende en/of foeragerende dieren. In- en uitvliegende vleermuizen zijn niet waargenomen. Dit geldt eveneens voor de gewone dwergvleermuis. Deze soort preferereert spouwmuren en losse dakpannen als verblijflocatie. Hiermee is de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen uit te sluiten.

De aanwezige fruitbomen en knotwilgen in het plangebied betreffen jonge bomen die geen openingen in de vorm van spleten en holten bevatten. Vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten zijn daarom niet aanwezig in het plangebied. De waargenomen rosse vleermuis betrof alleen een overvliegend dier.

vogels

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	VOGEL	BRON	CATEGORIE VASTE NESTEN
steenuil	overig			2,3,4	1
gierzwaluw	overig			2,3	2
huismus	overig	x		2,3	2
roek	overig			2,3	2
kerkuil	overig			2,4	3
boomvalk	overig	x		2	4
buizerd	overig			2	4
havik	overig			2	4
ransuil	overig		x	2	4
sperwer	overig			2,3	4
blauwe reiger	overig			2	5
boerenzwaluw	overig			2	5
bonte vliegenvanger	overig			2	5
boomklever	overig	x		2	5
boomkruiper	overig	x	x	2	5
bosuil	overig			2	5
ekster	overig			2	5
groene specht	overig	x		2	5
grote bonte specht	overig	x	x	2	5
huiszwaluw	overig	x	x	2	5
ijsvogel	overig			2	5
kleine bonte specht	overig	x		2	5
koolmees	overig			2	5
oeverzwaluw	overig			2	5
pimpelmees	overig			2	5
spreeuw	overig	x		2,3	5
torenvalk	overig		x	2	5
zwarte kraai	overig			2	5
zwarte roodstaart	overig			2	5

- 1 Biotootoets 22 september 2010
 2 Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998 – 2000
 3 www.waarneming.nl
 4 Aanvullend onderzoek april en juni 2011

De bescherming van vogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. De meeste vogels, zoals houtduif en merel, maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat voor deze soorten geldt dat het nest eenmalig wordt gebruikt, vallen dergelijke nesten alleen tijdens het gebruik van vogels onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig, mits het nest is verlaten. Verblijfplaatsen van vogels, die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn jaarrond beschermd. Deze soorten worden opgedeeld in de categorieën 1 tot en met 4 van de vaste nesten (zie ook hoofdstuk 1.4).

Gedurende de biotooptoets zijn geen nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten waargenomen. Tijdens het aanvullend onderzoek zijn in de schuur wel braakballen van de kerkuil aangetroffen en is de steenuil tijdens twee verschillende veldbezoeken waargenomen in het plangebied.

Van de steenuil bevindt zich een nestkast in de directe omgeving van het plangebied. Uit de gegevens van Steenuilenbescherming in Brabant van het Brabants Landschap blijkt dat in Herpt en directe omgeving drie broedgevallen aanwezig zijn van de steenuil (zie afbeelding in hoofdstuk 3.3). Een nestlocatie van de kerkuil was bij het Brabants Landschap niet bekend in Herpt. Deze broedgevallen zijn in elk geval in 2010 en 2011 tot een succesvol einde gebracht. Het plangebied vormt voor beide uilensoorten een belangrijk foerageergebied, ondermeer vanwege de aanwezigheid van hoogstambomen en het gebruik van het perceel als paardenwei. De afwisseling tussen het korte gras en de bomen levert voor de vogels een relatief groot voedselaanbod op in de vorm van knaagdieren en insecten.

Nesten van de huismus en gierzwaluw zijn niet waargenomen tijdens de het aanvullend onderzoek. Voor de soorten genoemd in categorie 5 van de vaste nesten geldt dat deze alleen jaarrond zijn beschermd als de ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen. De boerenzwaluw kan mogelijk in de schuur broeden. Voor deze soort zijn voldoende alternatieven aanwezig in de directe omgeving. Voor de overige soorten in deze categorie vormt het plangebied geen onderdeel van het broedhabitat.

amfibieën

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	HABITAT	BRON	OPMERKING
bruine kikker	algemeen			2	
gewone pad	algemeen			2	
kamsalamander	streng	x	IV	2	
kleine watersalamander	algemeen			2	
meerkikker	algemeen		IV	2	
middelste groene kikker	algemeen			2	
rugstreepad	streng	x	IV	2	

1 Biotooptoets 22 september 2010

2 De amfibieën en reptielen van Nederland (2009)

In het plangebied ontbreekt oppervlaktewater en daarmee ook geschikt voortplantingswater voor amfibieën. Landhabitat van amfibieën bestaat veelal uit bossages met schuilmogelijkheden. Dit biotoop ontbreekt eveneens in het plangebied. Meldingen van amfibieën hebben waarschijnlijk betrekking op de aanwezige sloten en wielen in het buitengebied van Herpt en de uiterwaarden van de Maas.

3.3 CONFLICTEN MET DE FLORA- EN FAUNAWET (SCHADE AAN BESCHERMDE SOORTEN)

Het plangebied en directe omgeving vormt het leefgebied van enkele beschermde soorten. Onderstaand wordt per beschermingsniveau beschreven in hoeverre een conflict optreedt met de Flora- en faunawet.

Algemeen beschermde soorten (tabel 1)

SOORT(GROEP)	BETEKENIS PLANGEBIED	GEVOLGEN GEPLANDE ONTWIKKELING
Diverse zoogdieren als veldmuis	Voorkomen in grasland	Geen.

Voor zoogdieren is geen ontheffing nodig; in het plangebied komen alleen algemeen beschermde zoogdiersoorten voor. Hoewel de meeste zoogdieren de mogelijkheid hebben om te vluchten, is het niet onmogelijk dat enkele individuen in hun holletjes worden overvallen door de werkzaamheden. Op populatieniveau komt de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet in gevaar.

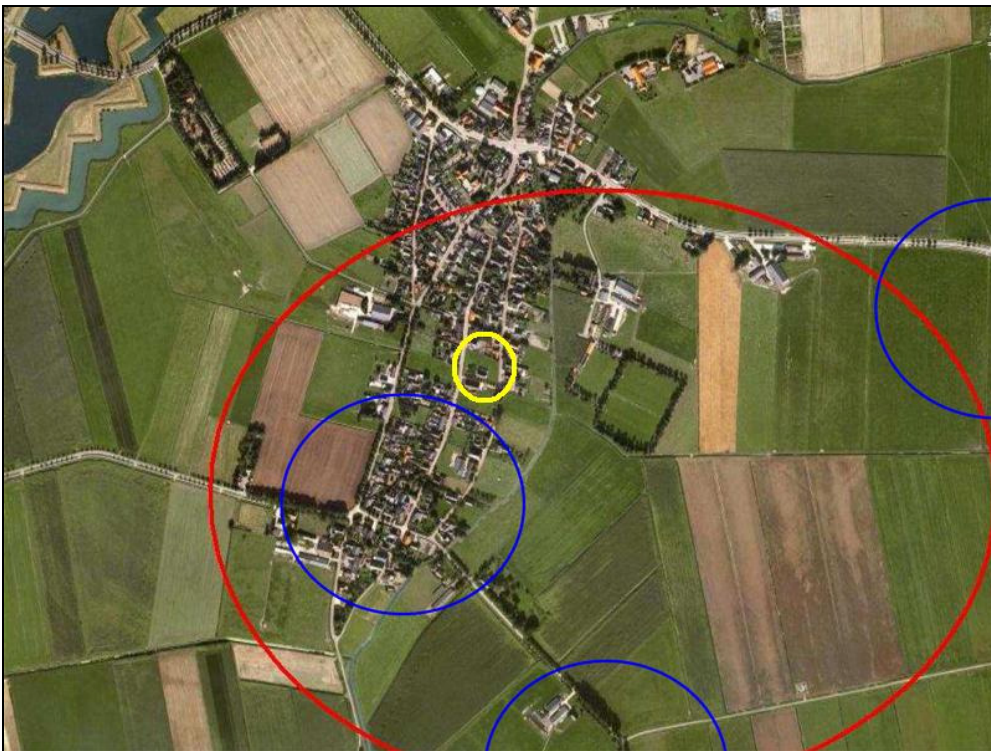
Overig beschermde soorten (tabel 2)

SOORT(GROEP)	BETEKENIS PLANGEBIED	GEVOLGEN GEPLANDE ONTWIKKELING
Broedvogels (niet-jaarrond beschermd)	Boom- en struweelbeplantingen	Rekening houden met broedseizoen (zie hoofdstuk 4)
Kerkuil en steenuil	Foerageergebied	Ontheffing is niet mogelijk, compensatie verplicht (zie hoofdstuk 4)

Het plangebied vormt essentieel jacht- en rustgebied van steenuil en kerkuil om hun nesten in stand te houden. In de afbeelding op de volgende pagina wordt weergegeven waar zich naar alle waarschijnlijk de belangrijkste foerageergebieden van de vogels bevinden. Daarnaast wordt in de tweede afbeelding weergegeven waar bekende broedgevallen aanwezig zijn ten opzichte van het plangebied. Omdat uilen veel voedsel nodig hebben, zeker in de broedperiode, hebben de vogels veelal een groter territorium (voor steenuil gemiddeld 12 ha) dan de gemiddelde vogelsoort. De vogels hebben een combinatie aan verschillende voedselgebieden nodig om hun nesten in stand te houden. Daarnaast is op de afbeelding duidelijk te zien dat meerdere steenuilterritoria naast elkaar aanwezig zijn (in de vorm van blauwe cirkels). Dit betekent dat het ten opzichte van het plangebied dichtstbijzijnde steenuilenpaartje haar territorium niet zomaar kan verruimen, vanwege concurrentie met andere steenuilenpaartjes. Met het wijzigen van de bestemming treedt daarom ook een conflict op met de Flora- en faunawet.

Belangrijke foerageergebieden voor uilen (blauw ingetekend) ten opzichte van het plangebied (rood ingetekend).

Broedgevallen van steenuil aangegeven met blauwe cirkels ten opzichte van het geelomcirkelde plangebied (bron: Brabants Landschap).

Streng beschermde soorten (tabel 3)

SOORT(GROEP)	BETEKENIS PLANGEBIED	GEVOLGEN GEPLANDE ONTWIKKELING
Vleermuizen	Beperkte betekenis als foerageergebied	Geen.

Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen ontbreken in het plangebied. Wel maken vleermuizen van het plangebied gebruik om te foerageren en te migreren. Deze functies blijven in de directe omgeving voorhanden.

Uit de soortengroepen vissen, amfibieën, reptielen, insecten, slakken, kreeftachtigen, tweekleppigen en vaatplanten zijn geen algemene, overig of streng beschermde soorten in het plangebied aangetroffen of te verwachten. Uit deze soortengroepen zullen dan ook geen soorten schade ondervinden van de activiteiten die uitgevoerd gaan worden ten behoeve van de realisatie van de plannen.

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In het plangebied zijn soorten aanwezig die in de Flora- en faunawet zijn aangemerkt als overig en streng beschermde inheemse soort en door de geplande ingreep schade ondervinden. Het plangebied vormt belangrijk foerageergebied voor uilen om hun nesten in de directe omgeving in stand te houden. Compensatie van geschikt foerageergebied is daarom verplicht.

Algemeen beschermde soorten (tabel 1)

In het plangebied komen alleen algemeen beschermde soorten voor als muizen. Een ontheffingsaanvraag is niet nodig.

Overig beschermde soorten (tabel 2)

Het plangebied betreft een belangrijk onderdeel van het foerageergebied van kerkuil en steenuil. Bij het verdwijnen van dit foerageergebied zal een van betekenis zijnde schakel in het gehele foerageergebied van vooral de steenuil wegvallen. Gezien de hogere dichtheden aan territoria van de steenuil in de directe omgeving, kan het dichtstbijzijnde broedpaar haar territorium niet zomaar verruimen om het verlies van foerageergebied te compenseren.

Voor schade aan jaarrond beschermde nesten, zowel direct (verwijderen nest) als indirect (verwijderen van belangrijke voedselgebieden die nodig zijn om het nest in stand te houden) is een ontheffing niet mogelijk. Om deze reden is een compensatie voor deze soorten verplicht aangaande het verlies van het aandeel foerageergebied van de uilen. Eventueel kan goedkeuring van het ministerie verkregen worden door een ontheffingsaanvraag in te dienen, die vervolgens in positieve zin wordt afgewezen, omdat voldaan wordt aan het gestelde in de Flora- en faunawet doordat compensatie plaatsvindt. In een dergelijke ontheffingsaanvraag worden dan de te nemen mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld.

Het compenseren van foeragegebied kan op meerdere manieren. Allereerst kan een vergelijkbaar biotoop als in het plangebied, in de vorm van een paardenwei en fruitbomen, worden gecreëerd in de directe omgeving met eenzelfde oppervlakte. Er kan echter ook voor worden gekozen om te compenseren in de vorm van aanleg van kleinschalige landschapselementen in de directe omgeving. Hieronder enkele voorbeelden:

- Ruwe hagen langs akkers en weilanden, bestaande uit bijvoorbeeld meidoorn en sleedoorn;
- Kruidenrijke akkerranden, al dan niet ingezaaid met een kruidenmengsel, bijvoorbeeld graankruidenmengsels ondermeer bestaande uit korenbloem, gele mosterd en grote klaproos (beste tijd van inzaaien februari-begin mei en september-november/extensief maaibeheer).
- Aanbrengen van verspreid staande losse bomen/struwelen in het agrarische landschap, bijvoorbeeld ruwe berk, zomereik, meidoorn, sleedoorn;
- Creëren van kleinschalige elementen in het plangebied zelf. Hierbij valt te denken aan de aanleg van fruitbomen (wat ook in de ontwerpen is opgenomen) in combinatie met hagen en enkele ruwe graspercelen.
- Aanleg kruidenranden aan gazons (kan deels ook binnen plangebied), bestaande uit onder andere wilde peen, wilde cichorei en gewone rolklaver (door kruidenmengsel, niet bemesten en extensiever te maaien);
- In het geval binnen het plangebied wordt gecompenseerd, dient dit altijd in combinatie te zijn met een andere maatregel buiten het plangebied. Daarnaast is het dan ook van belang om de nachtelijke duisternis te behouden in het plangebied, door te veel licht wordt het plangebied minder aantrekkelijk als jachtgebied.

Het totaal te compenseren gebied dient minimaal even groot te zijn als de totale oppervlakte van het plangebied zelf (in m²). Vanuit wettelijk oogpunt gezien is verplicht dat het verloren gebied gecompenseerd en ontwikkeld is voor de aanvang van de daadwerkelijke werkzaamheden. Gezien de tijdsplanning is dit echter haast onmogelijk. Bovendien betreft het plangebied weliswaar belangrijk foerageergebied, maar niet het enige foerageergebied. Tijdelijke uitval van een deel van het plangebied is mogelijk, maar uiteraard zo kort mogelijk. Compensatie moet dan in elk geval vlak voor of gelijk met de start van de uitvoer van de geplande ontwikkeling in gang gezet worden. Bij voorkeur wordt de compensatie gestart gedurende het najaar/winterseizoen, voordat de vogels beginnen met de broedactiviteiten in maart-april.

Een maatregel in de vorm van het aanbrengen van kruidenrijke akkerranden kan op korte termijn al zijn effect hebben. Dit kan bijvoorbeeld in combinatie met compensatie in het plangebied zelf, zoals hierboven beschreven (aanleg fruitbomen). Geadviseerd wordt om een ecoloog de concrete compensatiemaatregelen nog eenmaal kort te laten beoordelen.

Streng beschermde soorten (tabel 3)

Door het aanvullend onderzoek is aangetoond dat de aanwezige schuur geen vaste rust- en verblijfplaatsen bevat voor vleermuizen. Vleermuizen komen wel voor in het plangebied, maar alleen om te foerageren en te migreren. Het plangebied vormt voor deze functies geen structureel van belang zijnde betekenis. Een ontheffing is voor deze soortgroep niet nodig.

LITERATUUR

Atlas van de Nederlandse broedvogels, Nederlandse Fauna 5, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2002.

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1997

Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht, 1992

Bekendmaking lijsten beschermde inheemse soorten, nummer 201, 13 november 2001

Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet, Stb. 2000, 523

Besluit vrijstelling beschermde dier en plantensoorten, Stb. 2000-525, Stb. 2001,499

Besluit Rode lijsten flora en fauna, Stb. 11 november 2004, 218.

De actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen, Brachytron jaargang 11 (2), Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Stichting EIS en De Vlinderstichting, augustus 2008.

De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse fauna 9, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2009.

De wespen en mieren van Nederland, Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2004.

Flora- en faunawet, wetnummer 402, staatsblad, 1998

Flora- en faunawet, wetnummer 656, staatsblad, 2001
Beschermde soorten: bijlage I en II van de Flora- en faunawet (Stb. 1998,402).

Habitatrichtlijn, (Richtlijn 92/43/EEG).

Natuurbeschermingswet, wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen, Stb. 2005, 195.

Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG).

Waarnemingsverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen, EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2007.

Internet

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl